

An outdoor event on a paved area with several white tents and displays of potted flowers. People are seen walking and interacting. Banners for 'ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN' and 'European City of Science Leiden 2022' are visible. A white van with 'De Vrolijke' branding is also present.

Erfgoed: grip en burgerperspectief op de leefomgeving

Workshop Buurtwerk & Gemeenschapsvorming
Esther Starckenburg

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

13 juni 2024

Erfgoed is een heel goed middel om welzijnsdoelen te bereiken:

Bewoners → **Grip op leefomgeving**

Overheid → **Burgerperspectief**

Want erfgoed is een plek voor culturele uitwisseling:

- *Gemeenschapsvorming*

- Activiteiten en initiatieven: gebruiks- en
praktijkwaarden

- Verbondenheid: gemeenschapswaarden

- Identificatie: belevingswaarden

- *Kennisopbouw*

- *Politieke besluitvorming*

Bestuurlijke kader

Grip en controle burgers, WRR (2023)

Uitvoeringsagenda Faro (2022)

Expertise architectuurhistoricus

Fysieke ruimte

Geleefde ruimte

Bedachte ruimte

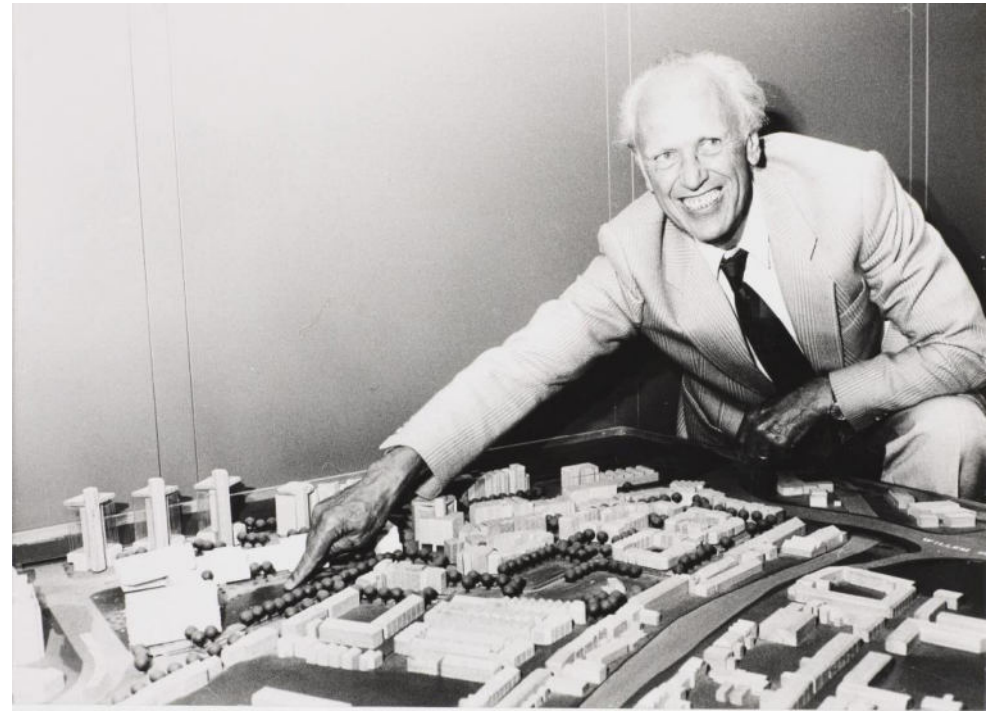
Theoretisch kader ruimte: Lefebvre 1974

Geleefde ruimte

Film over inwoners Leidse binnenstad, 1970

Conceptuele ruimte

Hoofd afdeling grondzaken Leiden, 1986

Geschiedenis burgerperspectief

Ongevraagde participatie

Bewoners claimen hun straat,
Dordrecht, 1970

Gevraagde participatie

Participatiekantoor IJplein,
Amsterdam, 1983

Eerste Speelstraat

De Hoge Nieuwstraat werd in 1970 de eerste speelstraat van Nederland. Het speelgoed van nu staat ongeveer op de plek waar bewoners de afsluiting van de straat met een sit-downactie afdwongen. De gemeente toonde begrip voor de klachten over auto- en vrachtverkeer en gaf kinderen voorrang. In deze straat woonde 13 jaar lang Jacob Cats (1577-1660). Zijn werken waren tot in het begin van de 20ste eeuw populair. Uit zijn pen kwamen spreekwoorden als 'haastige spoed is zelden goed'.

ANWB

60168 / 001

Dynamische opvatting erfgoed

Beestenmarkt, Leiden, 1999

Casus: Hoe betrek je bewoners bij de waardering van het erfgoed van een wijk?

Stevenshof, Leiden, 2022

JOUW PLEK IN DE STEVENSHOF?

European
City of Science
Leiden2022

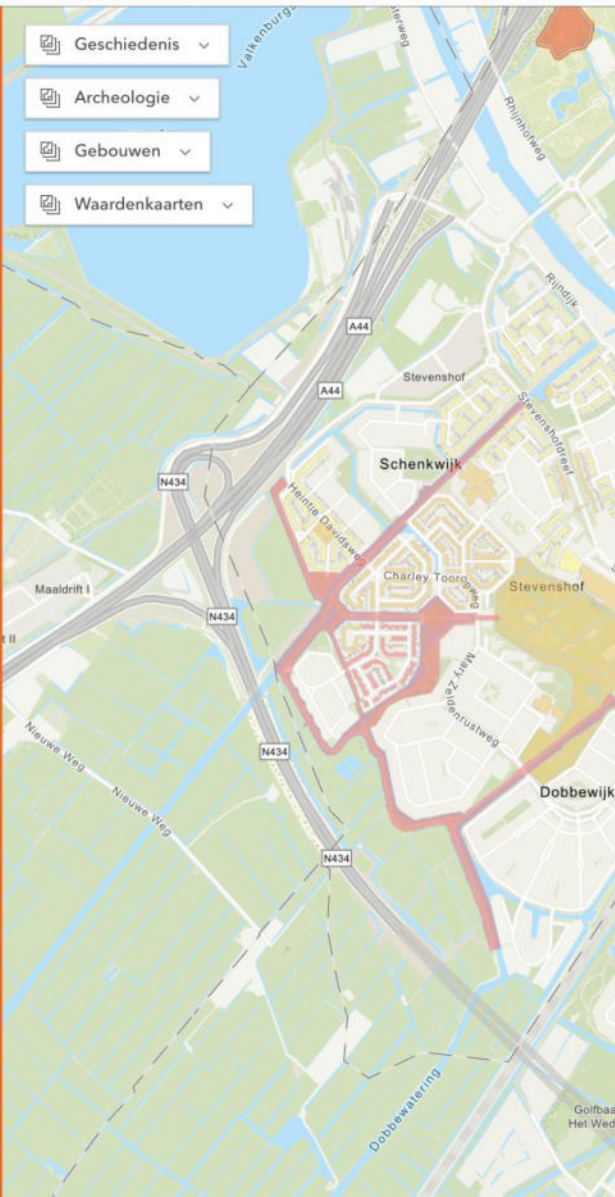
ERGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

2022

- Informatie
- Legenda
- Zoeken
- Kaarttype
- Download

- Geschiedenis
- Archeologie
- Gebouwen
- Waardenkaarten

Zoomen naar

Padenstructuur

Algemene historische waarde: 8

Gebruikers historie: 9

Object waarde: 8

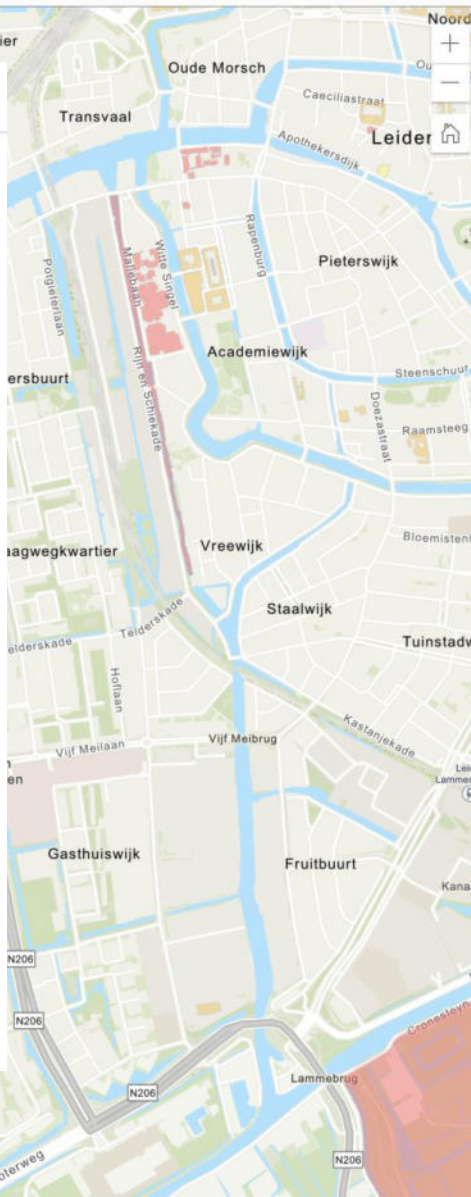
Samenhang waarde: 9

Totale waarderingscore: hoog (9)

Ontwerper: Onbekend

Type: Infrastructuur

Bron: Archief: o.a. ELO SA-VI, inv.nr. 780, Programma van eisen Stevenshof 1978, p. 19

1. Algemene historische waarde

*Maatschappelijke context –
gelaagdheid en impact*

2. Waarde gebruikershistorie

*Het gebruik en
praktijken,
gemeenschapswaarden
en belevingswaarden –
gelaagdheid en impact*

3. Objectwaarde

*Het materiële
object –
gelaagdheid,
impact en
ruimtelijke
kwaliteiten*

4. Samenhangwaarde

*De samenhang met
omgeving – schaal,
impact en ruimtelijke
kwaliteiten*

Gebruiks- en praktijkwaarden komen voort uit een of meer van de volgende aspecten:

- Heeft een bijzondere rol wegens het **in gebruik nemen** en aanpassen door bewoners en gebruikers.
- Heeft een belangrijke rol bij **gebruiken en tradities, handelingen of activiteiten** van de gemeenschap.

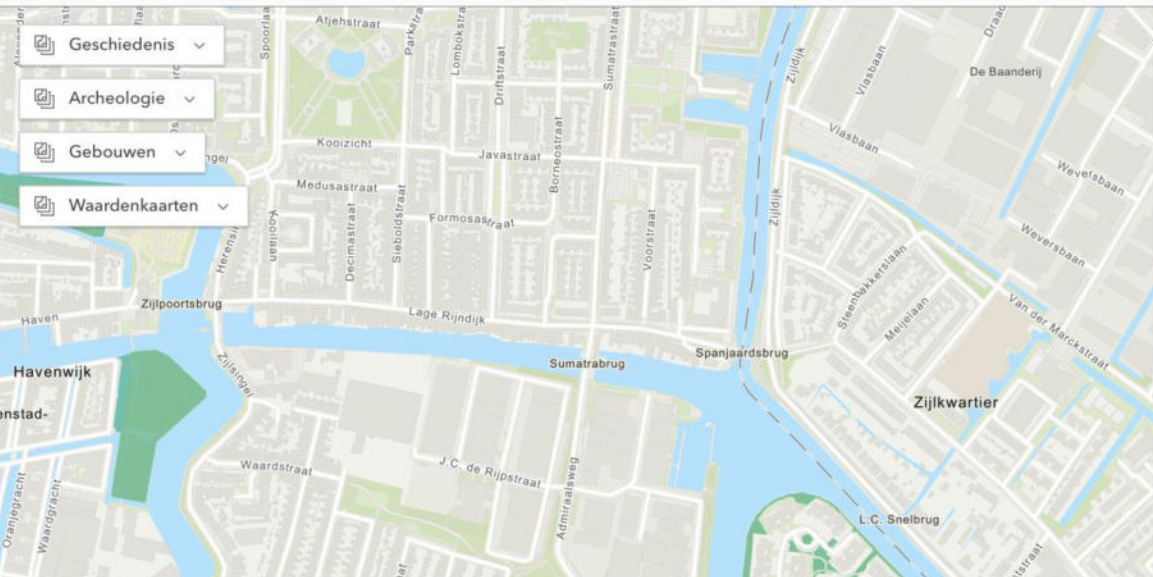
Gemeenschapswaarden komen voort uit een of meer van de volgende aspecten:

- Draagt bij aan **identiteitsvorming** en gevoel van saamhorigheid onder bewoners.
- Is van belang voor de stad en inwoners want is onderdeel van het **collectief geheugen** of draagt bij aan lokale of regionale en nationale trots of **gemeenschapszin**.
- Neemt een belangrijke plek in binnen **herinneringen en getuigenissen** van een grote groep bewoners.
- Geniet **publieke bekendheid** door op grote schaal vastgelegd te zijn op foto's, film of in muziek.

Belevingswaarden komen voort uit een of meer van de volgende aspecten:

- Wegens de **tijdperkwaarde die beleefbaar** is: ademt een sfeer of tijdsgeest die bij een grote groep mensen tot de verbeelding spreekt.
- Het object, de structuur of het landschap wordt **gewaardeerd door een collectief** aan bewoners, bezoekers of andere betrokkenen en belanghebbenden.
- Wegens bijdrage aan een **woon- en leefklimaat** in de stad.

- Informatie
- Legenda
- Zoeken
- Kaarttype
- Download

Zoomen naar 1 van 2

Park met fontein Waardeiland

Algemene historische waarde: 9

Gebruikers historie: 8

Object waarde: 7

Samenhang waarde: 9

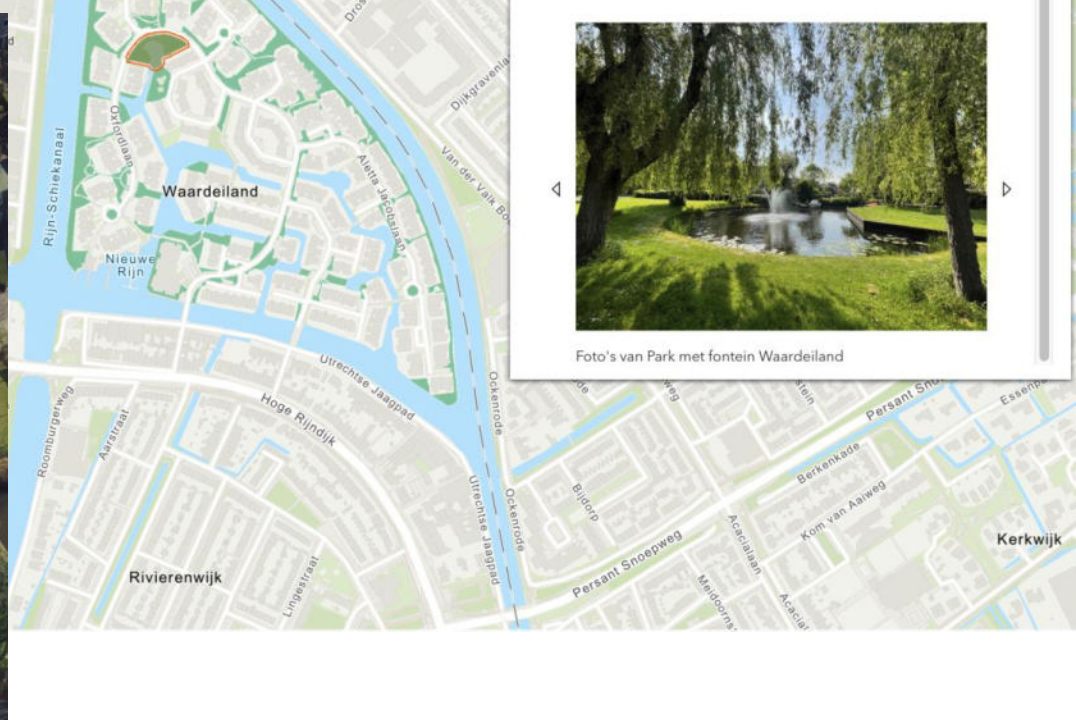
Totale waarderingscore: hoog (8,3)

Ontwerper: Anthony M. Guzzardo, San Francisco (USA)

Type: Groenvoorziening

Bron: Literatuur: Wel Soeters 2020, p. 124-131

Foto's van Park met fontein Waardeiland

Stevenshof

De Stevenshof: een open wijk in de polder

De Stevenshof is gebouwd in de jaren 1980. Met waterlopen en een groot netwerk aan wandelpaden richt de wijk zich op het omliggende polderlandschap. Het Maartje Offerspad is daarvan een goed voorbeeld. Het pad is aan weerszijden voorzien van knotwilgen. Aan het ene uiteinde ligt de historische Stevenshofsmolen. Aan de andere zijde, in het Stevenshofpark, staat een stalen poldermolen. De hiervoor geplaatste bebouwing kreeg de vorm van een poort. Daardoor ontneemt het niet het zicht op de molen.

De gemeente als opdrachtgever

Universiteitsbibliotheek

Woningen

Ontwerper: Fisher Friedman Associates, San Francisco, USA

Type: Gebouwd, woningen

Bron: Literatuur: Wiel Soeters 2020

Cultuurhistorische atlas Erfgoed Leiden en Omstreken

An outdoor event on a paved area with several white tents and displays. In the foreground, there are numerous trays of colorful potted flowers (yellow, red, pink, purple) on wooden stands. In the background, people are gathered around a white tent. A white van with 'De Vrolijke' branding is visible. Banners for 'ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN' and 'European City of Science Leiden 2022' are present. The scene is set under a clear sky with green trees.

Erfgoed: grip en burgerperspectief op de leefomgeving

Workshop Buurtwerk & Gemeenschapsvorming
Esther Starckenburg

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

13 juni 2024